

Ako písať rozprávanie

1. úvod – v úvode môžete využiť opis prostredia, opis postáv, charakteristiku postáv, opis by mal rozprávanie dotvárať a nie ho nahrádzať. V úvode oboznámte čitateľa s prostredím, s časom, s hlavnými postavami, náznaky konfliktu.

Začiatok deja – ako začať?

- a) obrazom prírody: „Toho roku bolo leto veľmi sparné. Ľudia chodili po uliciach ako námesační a zdalo sa, akoby boli pokrytí jemným popraškom. Osiveli. Prachom osivelo všetko naokolo. Kvety stratili svoju pôvodnú farbu, opíchlí ako jesenné chryzantémy po mrazivom ráne. Toto sparné leto sa podpísalo na všetkom živom i neživom...“
- b) časový údaj: „Udalosť, ktorá sa odohrala v mojej rodine sa stala v lete v roku 1918. Vojsko sa chýlilo ku koncu, ale v mojom rodnom kraji sa akosi všetko spomalilo a udalosti nemali spád, veď všetko naznačovalo tomu, že práve v tomto kraji sa vojna ešte len začína.“
- c) Charakteristika hlavnej postavy: „Jozef z horného konca, ktorého tiež nazývali Zemitý alebo aj Zemiak, i keď to vôbec nebolo jeho skutočné meno, ale dnes už vlastne nikto nevedel, aké je jeho skutočné meno, vyzeral celkom inak než všetci ostatní. Bol to taký starý územčistý chlapík, ktorému všetci odhadovali sto rokov.“
- d) anekdotou: „Deti sú už také. Pýtajú sa Janička, čím by chcel byť, keď bude veľký. Chvíľu premýšľa a napokon povie: „najprv lekárom, aby som urobil radosť mamičke, potom pilotom, aby som potešil otecka, a napokon pirátom, aby som urobil radosť aj sám sebe.“
- e) hádankou, príslovím, porekadlom, aforizmom (Viktor, ktorý ma potreboval v každej kritickej chvíli, nemal to v živote ľahké. Vedel obstáť v živote, aj keď mu neustále Damoklov meč visel nad hlavou.)
- f) otázkou. Ako sa mohlo stať, že nikto okolo nás netušil, čo sa okolo nás deje?
- g) tajomstvom: „ Teraz sa už nedozviem odpoveď na učiteľove záhadné slová: Najväčšia bolesť je tá, ktorú si spôsobujeme sami.“
- h) in medias res: „Ach, tak to si ty, ten nespokojný člen našej rodiny!“
- i) začiatok od konca: „Áno už je po všetkom, napokon sa to všetko dobre skončilo.“
- j) „Neveril by som, že sa také niečo môže stať, keby som to nevidel na vlastné oči...“
- k) Stalo sa to raz na pravé poludnie...
- l) Vraj človek človeku má byť bratom a nie vlkom. Takéto a podobné porekadlá sa mi prehánajú hlavou a nútia ma premýšľať, kto a pre akú príčinu vyslovil takúto myšlienku...
- m) Príbeh, ktorý vám porozprávam sa odohral už pred dávnymi rokmi.
- n) Prázdniny sme najradšej trávili u našej starkej.
- o) Bolo to tak v polovici júna, keď sa blížilo leto a prázdniny sú už na dosah ruky. Lenže nebolo to len také obyčajné obdobie. Bol to čas vážneho rozhodnutia...
- p) Už odpradáva sa traduje, že v tomto kraji žil veľmi krutý panovník...

2. rozvíjanie deja – príbeh musí zaujať, nemá to byť zdĺhavé rozprávanie, zbytočne sa neodkláňame od deja, vykreslíme len toľko postáv, koľko je možné stále včleňovať do deja. Dôležitá je fantázia. Musí tu byť nejaká udalosť. Môžu tu byť opisy prostredia, opisy postáv, charakteristika postáv, krátke úvahy, komentáre. Objaví sa tu hlavná postava. Postavu môžeme charakterizovať aj pomocou dialógu. Postava sa môže dostať do konfliktu s inou postavou – medziľudské vzťahy, so spoločnosťou – spoločenský konflikt, sama so sebou – osobný konflikt. Peripetia – nečakaný zvrät, nepredpokladaná zmena situácie.

3. záver rozprávania: rozuzlenie, zlý alebo dobrý koniec. Posledná veta:

- A od tej doby sa nič zvláštne neudialo.
- Priatelia sa už nikdy nerozišli a venovali jeden druhému toľko času, koľko sami uznali za vhodné.
- Napokon som sa zahľadel do diaľky, do budúcnosti, ktorá sa dnes len tvorí a ktorú ešte nikto z nás nepozná.
- Krajinu zastrela hustá hmla a všetko príkorie ostalo zahalené touto mliečnou hmlou.
- A čo sa s ním stalo? Bol potrestaný právom. Dostal ponaučenie.